

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

**ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА, ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
ТА АДМІНІСТРУВАННЯ**

**КАФЕДРА ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ І ПРИВАТНО-ПРАВОВИХ
ДИСЦИПЛІН**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: **«Управління діяльністю органів суддівського самоврядування»**

Студента 2 курсу ММЮД групи

Освітньої програми Менеджмент в юридичній діяльності

Спеціальності 073 Менеджмент

Галузі знань 07 Управління та адміністрування

Ступеня вищої освіти магістр

Карпович Юлії

Науковий керівник: к.е.н., доц.Самборська О.Ю.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____

(підпис) (ініціали та прізвище)

Члени комісії _____

(підпис) (ініціали та прізвище)

(підпис) (ініціали та прізвище)

(підпис) (ініціали та прізвище)

Вінниця 2023

АНОТАЦІЯ

Карпович Юлія Сергіївна Тема: «Управління діяльністю органів суддівського самоврядування», спеціальність 073 Менеджмент.

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла

Коцюбинського, м. Вінниця, 2023 р.

Мета кваліфікаційної роботи - науково-теоретичний аналіз засад правового статусу суддівського самоврядування в Україні, визначення організаційно-правових проблем діяльності органів суддівського самоврядування

Розвиток міжнародних відносин свідчить про необхідність перегляду теоретичних концепцій судочинства на предмет адаптації новітніх тенденцій співіснування країн у міжнародному правовому полі, зокрема, на інтеграцію України до Європейського співтовариства. При цьому організаційно-правова структура, функції та склад органів суддівського самоврядування відрізняються в різних країнах, у зв'язку з чим створення будь-якої ідеальної універсальної моделі не вважається за можливим. Суддівське самоврядування є однією з найважливіших гарантій забезпечення незалежності судів та суддів. Незважаючи на те, що Україна перебуває у стані війни, українські суди продовжують здійснювати правосуддя, але з відповідними особливостями, пов'язаними насамперед із необхідністю запобігання загрозі життю та здоров'ю суддів та всіх учасників судового процесу, зокрема на тимчасово окупованих територіях України.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: Управління, суд, суддівська діяльність, система органів, суддівське самоврядування, публічно-правова корпорація, система й компетенція органів суддівського самоврядування, повноваження органів, зарубіжний довід.

ANNOTATION

Yuliya Serhiyivna Karpovych

Topic: "Management of activities of judicial self-government bodies", specialty 073 Management. Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsyubynskyi, Vinnytsia, 2023

The purpose of the qualification work is a scientific and theoretical analysis of the foundations of the legal status of judicial self-government in Ukraine, the determination of organizational and legal problems of the activities of judicial self-government bodies.

The development of international relations indicates the need to review the theoretical concepts of the judiciary in order to adapt the latest trends of coexistence of countries in the international legal field, in particular, to the integration of Ukraine into the European Community. At the same time, the organizational and legal structure, functions and composition of judicial self-governance bodies differ in different countries, in connection with which the creation of any ideal universal model is not considered possible. Judicial self-government is one of the most important guarantees of ensuring the independence of courts and judges. Despite the fact that Ukraine is in a state of war, Ukrainian courts continue to administer justice, but with appropriate features, primarily related to the need to prevent threats to the life and health of judges and all participants in the judicial process, in particular in the temporarily occupied territories of Ukraine.

Administration, court, judicial activity, system of bodies, judicial self-government, public-law corporation, system and competence of bodies of judicial self-government, authority of bodies, foreign evidence.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. СИСТЕМА ОРГАНІВ СУДДІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	8
1.1. Історичні аспекти формування інституту суддівського самоврядування.....	8
1.2. Поняття та завдання управління діяльністю органів суддівського самоврядування	14
1.3. Сучасні організаційні форми суддівського самоврядування в Україні.....	23
РОЗДІЛ 2. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ СУДДІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	49
2.1. Суддівське самоврядування як публічно-правова корпорація: ознаки та загальні риси.....	49
2.2. Забезпечення прозорості в діяльності органів суддівського самоврядування.....	57
РОЗДІЛ 3. ЗАРУБІЖНІ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ СУДДІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	64
ВИСНОВКИ	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	76

ВСТУП

Актуальність теми дипломної роботи. Незалежність судів встановлена в Україні як конституційний принцип організації та функціонування судів з метою забезпечення права осіб на такий захист. З набуттям незалежності в Україні почалася перебудова всіх ціннісних орієнтирів у суспільстві, формування нової системи організації державної влади, заснованої на принципі верховенства права. Лише за умови справжньої дії принципу поділу державної влади можлива повноцінна діяльність судів у якості незалежної державної влади, що унеможливило втручання органів державної виконавчої влади у процес здійснення правосуддя, з'ясування істини у рамках конкретної судової справи тощо. Судова реформа 2016 року кардинально змінила усі головні аспекти організації і здійснення діяльності судів і суддів – від принципів судоустрою держави, самої системи судів та їх повноважень, механізму добору суддів до підстав і порядку притягнення їх до відповідальності, системи забезпечення діяльності судів і засад суддівського самоврядування.

Основний Закон України у статті 126 наголошує: незалежність і недоторканність суддів гарантуються Конституцією та законами України. Крім того, відповідно до статті 129 Конституції України судді при здійсненні правосуддя незалежні й підкоряються лише закону. Ураховуючи те, що незалежна діяльність будь-якого органу або інституту досягається шляхом виокремлення та надання можливості самостійно діяти та приймати рішення, надзвичайно важливим у системі судоустрою є інститут суддівського самоврядування [1]. Для вирішення питань внутрішньої діяльності судів в Україні діє суддівське самоврядування, тобто самостійне колективне вирішення зазначених питань професійними суддями. До питань внутрішньої діяльності судів належать питання організаційного забезпечення судів та діяльності суддів, соціальний захист суддів та їх сімей, а також інші питання, що безпосередньо не пов'язані зі здійсненням правосуддя. Суддівське

самоврядування є однією з найважливіших гарантій забезпечення незалежності судів та суддів. Завданням органів суддівського самоврядування є вирішення питань внутрішньої діяльності судів, у тому числі такі:

- забезпечення організаційної єдності функціонування органів судової влади;
- зміцнення незалежності судів, суддів, захист їх від втручання в їхню діяльність;
- участь у визначенні потреб кадрового, фінансового, матеріально-технічного та іншого забезпечення судів та контроль за дотриманням установлених нормативів такого забезпечення;
- вирішення питань про призначення суддів на адміністративні посади в судах;
- призначення суддів Конституційного Суду України та призначення суддів до складу Вищої ради юстиції та Вищої кваліфікаційної комісії судів України.

Об'єктом дипломної роботи є сучасний стан і подальший розвиток інституту суддівського самоврядування в умовах побудови в Україні демократичної, правової держави, його місце в суспільстві та в ієрархії судової влади, проблеми формування й діяльності суддівського самоврядування.

Предмет дипломної роботи - правовідносини, що виникають у процесі функціонування суддівського самоврядування в Україні, а також сукупність нормативних положень, що регламентують питання діяльності органів суддівського самоврядування у різних державах.

Мета дослідження: науково-теоретичний аналіз засад правового статусу суддівського самоврядування в Україні, визначення організаційно-правових проблем діяльності органів суддівського самоврядування.

Для досягнення поставленої мети вирішуються наступні завдання:

- теоретично визначити засади правового статусу органів суддівського

самоврядування;

- проаналізувати генезу становлення суддівського самоврядування в Україні й гарантій його забезпечення;

- дослідити систему й компетенцію органів суддівського самоврядування;

- розкрити повноваження органів суддівського самоврядування та форми їх діяльності

У процесі дослідження використовувалися різноманітні методи наукових пошуків, які у своїй сукупності утворили певну систему, що дозволила висвітлити проблематику з різних сторін. До цієї системи методів, зокрема, належать такі методи дослідження, як: системний метод, метод порівняння, метод індукції та дедукції та інші прийоми узагальнення наукового матеріалу й практичного досвіду.

Структура дипломної роботи зумовлена предметом, об'єктом, метою та завданнями дослідження. Кваліфікаційна робота складається з вступу, двох взаємопов'язаних розділів, які поділяються на підрозділи, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг кваліфікаційна роботи 79 сторінок.

ВИСНОВКИ

Отже, вдосконалення суддівського самоврядування має першочергове значення для України як для держави, що обрала для себе демократичні засади розвитку.

Розвиток міжнародних відносин свідчить про необхідність перегляду теоретичних концепцій судочинства на предмет адаптації новітніх тенденцій співіснування країн у міжнародному правовому полі, зокрема, на інтеграцію України до Європейського співтовариства. При цьому організаційно- правова структура, функції та склад органів суддівського самоврядування відрізняються в різних країнах, у зв'язку з чим створення будь-якої ідеальної універсальної моделі не вважається за можливим.

В більшості зарубіжних країн органи суддівського самоврядування виступають як незалежні органи як у відношенні до законодавчої та виконавчої влади, так у відношенню до органів судової влади.

Незважаючи на те, що Україна перебуває у стані війни, українські суди продовжують здійснювати правосуддя, але з відповідними особливостями, пов'язаними насамперед із необхідністю запобігання загрозі життю та здоров'ю суддів та всіх учасників судового процесу, зокрема на тимчасово окупованих територіях України.

Так, статтею 26 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» визначено, що правосуддя на території, де введено воєнний стан, здійснюють лише суди. На цій території діють суди, утворені відповідно до Конституції України. Зменшення або прискорення будь-якої форми правосуддя заборонено.

У разі неможливості здійснення правосуддя судами, які діють на території, де введено воєнний стан, законами України може бути змінена

територіальна підсудність судових справ, які розглядаються цими судами або змінено місцезнаходження судів у порядку, встановленому законом. Створення надзвичайних і особливих судів не допускається.

3 березня 2022 року Верховна Рада України прийняла Закон України № 2112-IX «Про внесення зміни до частини сьомої статті 147 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо визначення територіальної юрисдикції судових справ», яким встановлено, що у разі неможливості здійснення судом правосуддя з об'єктивних причин під час дії воєнного чи надзвичайного стану, стихійного лиха, воєнних дій, заходів щодо боротьби з тероризмом чи інших надзвичайних ситуацій територіальна підсудність справ може бути змінена ухвалою Вищої ради юстиції, прийнятої за поданням Голови Верховного Суду, шляхом передачі справи до найближчого або іншого визначеного суду. Якщо Вища рада юстиції не може здійснювати такі повноваження, вони здійснюються за розпорядженням Голови Верховного Суду. Відповідне рішення також є підставою для передачі всіх справ, які перебувають у провадженні суду, територіальна підсудність якого змінюється. Це означає, що через воєнні дії на певній території держави робота судів може бути призупинена з одночасним визначенням інших судів, які здійснюватимуть правосуддя замість останніх. Переліки судів, територіальну юрисдикцію яких змінено та відновлено, розміщені на офіційному веб-сайті Верховного Суду України. Крім того, інформацію про зміну територіальної підсудності справ можна отримати безпосередньо на веб-сайтах відповідних судів (офіційний портал «Судова влада України»).

У Верховному Суді також повідомили про деякі особливості здійснення правосуддя на території, де введено воєнний стан. Суд зазначив наступне.

- у разі загрози життю, здоров'ю та безпеці відвідувачів суду, працівників суду, суддів буде прийнято рішення про тимчасове зупинення провадження у справі певним судом;

- справи, які не є невідкладними, розглядатимуться лише за письмовою згодою всіх учасників процесу;

- судові засідання, в яких має розглядатися питання про обрання чи продовження запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, не можуть бути відкладені;

- з метою забезпечення безпеки учасників судового процесу та відвідувачів припиняється особистий прийом громадян керівництвом суду та обмежується допуск у судові засідання осіб, які не є учасниками судового засідання;

- якщо суд не припинив здійснення правосуддя, учасники судового засідання мають право клопотати про відкладення розгляду справ у зв'язку з воєнними діями та/або про розгляд справ у режимі відеоконференції з використанням будь-яких технічних засобів, у тому числі власних.

Зазначені особливості не є вичерпними і змінюються відповідно до умов воєнного часу. Слід мати на увазі, що введення воєнного стану на певній території України є поважною підставою для поновлення процесуального строку. Також, з метою запобігання загрозі життю та здоров'ю суддів та учасників судових процесів, на час дії воєнного стану може бути тимчасово закрито доступ до Єдиного державного реєстру судових рішень, сервісів «Стан справ» та «Список справ до розгляду». Таким чином, учасники справи можуть оперативно дізнатися про дату та час судових засідань, зателефонувавши до суду або за допомогою інших засобів зв'язку.

Крім того, законодавче оформлення на державному рівні національних моделей суддівського самоврядування у більшості європейських держав не є однаковим за структурою, назвою органів та їх функцій. При цьому всі існуючі моделі суддівського самоврядування в державах-членах Ради Європи можна диференціювати за критерієм наявності у національних правових системах інституту уповноваженого органу, незалежного від законодавчої та виконавчої влади. Гілки влади, не менше половини членів яких складають судді, які обираються в установленому порядку іншими суддями на основі принципів, що гарантують максимальне представництво судової гілки влади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України від 28 червня 1996 р (зі змінами) // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України // Відомості Верховної Ради України. 2010. № 41-42, N 43, №44-45. 529 с.
3. Бандурка О. М. Основи управління в органах внутрішніх справ України: теорія, досвід, шляхи удосконалення. Х. : Основа, 1996. 398 с.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
5. Вишневський Г.А. Судове правозастосування як засіб забезпечення верховенства права. Право. 2011. №2. 13 с.
6. Глазунова Н. И. Державне управління: підручник для вузів М. 2004. 456 с.
7. Доповідь Європейської комісії «За демократію через право» (Венеціанської комісії) щодо призначення суддів // Міжнародні стандарти у сфері судочинства. К.: Істина, 2010. 234 с.
8. Доповідь Європейської комісії «За демократію через право» (Венеціанської комісії) щодо призначення суддів // Міжнародні стандарти у сфері судочинства. К.: Істина, 2010. 126–134 с.
9. Ковальський В.С. Охоронна функція права. К.: Юрінком Інтер, 2010. 336 с.
10. Котюк І.І.. Актуальні проблеми організаційного, процесуального та методологічного забезпечення пізнавальних процесів в сфері сучасного судового провадження. 2009. Випуск №55. 15-16 с.

11. Куйбіда Р.О. Організація і розвиток сучасної судової системи України: Автореф. ...к.ю.н. 12.00.10. К., 2006. 8-9 с.
12. Мельник А. Ф. Державне управління: підручник. К.: Знання, 2009. 582 с.
13. Назаров І.В. Судові системи країн Європейського Союзу та України: генезис та порівняння: Монографія. Х.: ФІНН, 2011. 109 с.
14. Обрусна С. Ю. Адміністративно-правові засади судової реформи в Україні: теорія, історія, сучасність: монографія. Х. : ХНУВС, 2010. 303 с..
15. Обрусна С. Ю. Поняття судового управління: проблеми дефініції. Право і безпека: науковий журнал. 2010. № 2 (34). 42-46 с.
16. Притика Д. М. Правові засади організації і діяльності господарської юрисдикції та шляхи їх удосконалення. К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2003. 328 с.
17. Про суди: Закон Литовської Республіки від 31 травня: [Електронний ресурс]. URL: http://www.at.gov.lt/files/archive/departmentl/par_tiesu_varu.doc
18. Сердюк В. В. Правовий статус Верховного Суду України в системі судової влади: Автореф. ...д.ю.н. 12.00.10. К., 2009. 21-22 с.
19. Сердюк В. В. Правовий статус Верховного Суду України в системі судової влади: Автореф. ...д.ю.н. 12.00.10. Х., 2009. 5-6 с.
20. Сердюк В. В. Правовий статус Верховного Суду України в системі судової влади: Автореф. ...д.ю.н. 12.00.10. Х., 2009. 8 с.
21. Сірий М.І. Касація - основна функція Верховного Суду України. Вісник Верховного Суду України. 2010. №4(116). 30 с.
22. Сірий М.І. Касація - основна функція Верховного Суду України. Вісник Верховного Суду України. 2010. №4(116). 33 с.
23. Стрижак А. А. Судове управління в Україні: теоретичні основи і правове регулювання : монографія. Ужгород: Патент, 2004. 20 с.

24. Стумбіна Я. Судове управління: посібник. Рига: РИО ЛГУ ім. П. Стучки, 1973. 30 с.
25. Судові системи європейських країн: довідник / пер. з франц. Д. І. Васильєва та з англ. О. Ю. Кобякова. М.: Міжнародні відносини. 2002. 11 с.
26. Ткачук О. С., Глущенко С. В. Сучасне реформування судової системи України в аспекті єдності суду касаційної інстанції. Часопис цивільного і кримінального судочинства. 2012. №1(4). 100 с.
27. Ткачук О.С., Глущенко С.В. Сучасне реформування судової системи України в аспекті єдності суду касаційної інстанції. Часопис цивільного і кримінального судочинства. 2012. №1(4). 96 с.
28. Фойницький І.Я. Курс кримінального судочинства. Спб.: Альфа, 1996. 159-160 с.
29. Штаатс Й.-Ф. Німецький закон про суддів. Матеріали з питань політики та суспільства ФРН / пер.: В. Вербиц. Бонн: Інтер-Націонес, 1993. 49–55 с.
30. Юревич І.В. Принцип єдності судової влади: Автореф. ...к.ю.н. - 12.00. 10. Х., 2012. 11 с.
31. Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. К.: Українська енциклопедія, 1998. Т. 5: П–С. 2003. 413–414 с.
32. Юркевич І.В. Структурна характеристика єдності судової влади. Юрист України. 2011. №4(17). 15 с.

Додаткова:

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

2. Про очищення влади: Закон України від 16 вересня 2014 року № 1682-VII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1682-18>

3. Закон України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 року № 889-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/889-19>

4. Данилова М. Правова природа «влади» голови суду відносно підлеглих / М. Данилова // Публічне право. 2012. № 3 (7). 281–285 с.

5. Дем'яненко І. В. Повноваження голови місцевого суду у світлі реформування законодавства про судоустрій та статус суддів / І. В. Дем'яненко // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. – Серія: Право. 2012. № 1000. Вип. № 11. 269–273 с.

6. Кіт Х. Голова суду як суб'єкт владних повноважень / Х. Кіт // Вісник Львівського університету. Серія юрид. Вип. 54. 2011. 173–179 с.

7. Курило О. М. Проблеми організаційної роботи апеляційного суду області: дис.канд. юрид. наук: 12.00.10 «Судоустрій; прокуратура та адвокатура» / О. М. Курило. Х., 2011. 225 с.

8. Місцевий суд: нормативна база, коментарі, методичні рекомендації. – К. : Пульсари, 2005. 432 с.

9. Марочкін І.Є. Організація роботи суду// Харків, Право. 2012. 256 с. 13.

10. Офіційний веб-портал Судова влада України. Повноваження місцевого суду. URL: <http://dm.rv.court.gov.ua/sud1704/6/25219/>

11. Пітер Г. Соломон молодший. Судове адміністрування і якість правосуддя // Судова апеляція. № 3 (16), 2009. 73–83 с.

12. Сучасне управління в суді.навч.-практ.посіб./відповідальні редактори: професор І.П.Голосніченко(Україна), професор Пітер Г.Соломон молодший (Канада). К.:Юрінком Інтер. 2010. 528 с

13. Типове положення про апарат місцевого загального суду, затверджене наказом ДСА України від 28 вересня 2012 року № 115 (Електронний ресурс) Режим доступу: <http://dsa.court.gov.ua/dsa/14/N1152012/>

14. Типове положення про апарат місцевого, апеляційного судів, затверджене наказом Державної судової адміністрації України від 28.09.2012 № 115, погодженим рішенням Ради суддів України від 21.09.2012 № 54 (зі змінами) URL:<http://dsa.court.gov.ua/dsa/14/N1152012/>

15. Тобін. Формування судової гілки влади / Tobin, Creating the Judicial Branch; Перрі С. Міллер і Карл Баар. Система судового адміністрування в Канаді/ Perry S. Millar and Carl Baar, Judicial Administration in Canada (Кінгстон і Монреаль: Видво McGillQueen's Press, 1981).